

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός υψώνεται ήμα
δείξη πώς δε φοβάται την
αλήθεια—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φου
αικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 2 ΤΟΥ ΝΟΕΒΡΗ 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 316

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ. Ζωή—Γλώσσα — Μου-
σική.
Γ. ΑΒΑΖΟΣ. Στον Κάβο (συνέχεια).
ΗΓΕΡΙΑ. Κουθέντες με την κόρη μου.
ΗΛΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ. Τα βιβλία για τα παιδιά.
Κ** 'Από τον έξω κόσμο—'Η Τέχνη κ' ή 'Επιστήμη.
ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΔΑ.
ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΝΟΡΙΑΙ. 'Από τους «Καιρούς»
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Ρήγας Γκόλφης, Λέαντρος Παλαμάς.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΖΟΥΓΡΑΦΙΕΣ

18

Ένα κομματι μάλαμα ψηλά ο άποσπερίτης . . .
Κι αν πέρα απ' τ' άκρουράνια γλυκειά άστραπή πετιέται,
δέ λαχταράει τή λάμψη του στη φλόγα τή δική της,
δσο στη φλόγα του Είναι μου ή αγάπη σου ποιέται.

19

Βορριάς καλοκαιριάτικος στη φουντωτή μουριά
χύθηκε άπόψε ξαφνικά τον πόθο να χορτάση,
κι αυτή τεντώνει στ' άψηλά, σα χέρια, τὰ κλαριά
έρωτικό να τον δεχτή και να τον άγκαλιάση.

20

Όλος ο κόσμος ψέματα, κ' έμεις οι δυο ή αλήθεια . . .
Όταν κρυφά μονοστιγμής ρουφήμε τὸ φιλί,
κλειούμε μια πλάση ήλιόπλουμη κι άκέρια μέσ' τὰ στήθια
που σπικταρῶ, βλαστομαῶ, άντρείεύεται, μιλεῖ.

21

Τὸ σκύψιμο κ' ή συλλογή με γύραν τὸ χειμῶνα . . .
Μὰ ὠ λεμονιά του κήπου μου τώρα πουρνὸ πουρνὸ,
ξάφνου με βρίσκει άνέγνωιαστο του μύρου σου ή βελόνα
και με κεντάει τόσο πικρά,—που εἶναι πονῶ.

22

Ή ρούχα ή μυριοσκόνιστη που σέρνεται στη χώρα
με τον άγέρα υψώνεται, κυκλώνεται, γυρνῶ,
και περπατάει συγκρατητή σαν ξωτικά άσπροφάρα.
Τὸν κάμπο σώνει και πηδάει ψηλά πρὸς τὰ βουνά.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΖΩΗ-ΓΛΩΣΣΑ-ΜΟΥΣΙΚΗ

(Άπάντησιν στον κ. Ξενόπουλο)

Άν ρίξουμε μια ματιά στην ιστορία της Μου-
σικής θα δούμε πως πολλές φορές ή μουσική μας
έρχεται σαν άντιφεγγιά μιανής μεγάλης φιλολογι-
κής ή θρησκευτικής ή και κοινωνικής κίνησης Έ-
τσι μπορούμε να πούμε πως ὅλη μας ή Νεώτερη
μουσική οφείλεται στο Χριστιανικό θρησκευτικό φα-
νατισμό που καταλύοντας την άδυνατισμένη πιά και
τεχνότροπη αρχαία Έλληνική και Ρωμαϊκή μουσι-
κή έβαλε τὰ θέμελα της σημερινής· τὸ ἴδιο είναι φα-
νερὸ πως ή άναγέννηση μας έφερε την ὄπερα με τον
Πέρη και τον Κατσίνη, πως ο Μεγάλος Μπάχ εί-
ναι από μια μεριά κι ο άσύγκριτος Ψάλτης τῶν
Ίδανικῶν της Λουθηρανής μεταρρύθμισης, καθώς ο
Παλλεστρίνας στάθηκε κορυφαῖος ὕμνητής του Πα-
πικοῦ μυστικισμοῦ.

Μὰ και σ' άφτόν τον Μπετχόβεν τ' άχνάρια
του Γκαίτε πολὺ έφκολα ξεδιαλύνονται καθώς και
τὸ Σούμπερτ δίχως τους σύγχρονους του ποιητές δέν
μπορούμε να φανταστοῦμε.

Με τὸ ρομαντικό φιλολογικό κίνημα έχουμε τή
Ρομαντική μουσική σκολή στη Γερμανία (Σούμαν),
έχουμε και τὸ Μπερλιόζ στη Γαλλία· στοῦ τελε-
φταίου μάλιστα τὰ έργα ή επίδραση του Γαλλικοῦ
φιλολογικοῦ ρομαντισμοῦ είναι τέτλια που να μη
μπορούμε να καταλάβουμε τὸ μουσικό Μπερλιόζ δί-
χως να προσέξουμε στη φιλολογική κίνηση της έπο-
χῆς του.

Και του Γκρηγ τὸ έργο ποτέ δέν θα καθρέφτιζε
τόσο καθάρια τή Νορβηγική ψυχή άνίσως κι ο Ί-
ψεν κι ο Μπίερσον δέν του βαστούσανε' λιγάκι τον
καθρέφτη. Μὰ μήπως κ' ή Ρούσικη μουσική σκολή
άπάθγασμα δέν είναι της Ρούσικης φιλολογικής
σκολῆς; Και τώρα στη Γαλλία ο Άλφρέδος Μπρου-
νὸ δέ μας βγάζει· στη μέση τὰ νατουραλιστικά μου-
σικά δράματα, έμπνευσμένος από τὰ νατουραλιστικά
μυθιστορήματα του Ζολᾶ;

Θὰ μπορούσαμ' εἰδῶ ν' αναφέρουμε και τήν επί-
δραση της έποχῆς του Νίτσε στο Βάγγνερ (δσο κι
άν ο Νίτσε πολέμησε στα στερεά τὸ Βάγγνερ), μὰ τὸ
έργο του Βάγγνερ στέκεται σε μια τόσο άψηλή μὰ
και ξεχωριστή κορφή της μουσικής που δέν πολυ-
ταιριάζει εἰδῶ, άφου μάλιστα τὸ έργο του κλείνει ά-
φτὸ τὸ ἴδιο και φιλολογία καθώς τὸ έργο τῶν Έλ-
λήνων ποιητῶν και δραματουργῶν εκλείνει μέσα του
και μουσική.

Άπό τήν ιστορία μαθαίνουμε και τοῦτο, πως

φιλολογία εθνική μεγάλη δίχως άνάλογη εθνική μο-
σική άπαντοῦμε σε αρκετά έθνη (Άγγλία, Ίσπα-
νία), γερή όμως εθνική μουσική δίχως γερή φιλολο-
γία δέν συντυχαίνουμε.

Και μου φαίνεται πολὺ φυσικό· άφου πρώτα
ντύση ένας λαός τους πόθους του και τὰ αἰτήματά
του με τὸ λόγο, τότες μπορεί να αίστανθῆ και τή,
άνάγκη να εκφράση με τόνους κάτι χτυποκάβδια
και κάποια ονειροφαντάσματα που δύσκολα ή και
καθόλου δέν εκφράζονται με τὸ λόγο.

Είναι όμως φανερὸ πως μια ὁποιαδήποτε κίνηση
φιλολογική ή και κοινωνική, για να βοηθήση στο ε-
θνικό ζετύλιγμα μιας ὁποιασδήποτε ξένης τέχνης
πρέπει πρώτα πρώτα άφτῆ ή ἴδια να Ζῆ με αληθι-
νή κι άναγκαία ζωή, πρέπει δηλ. να είναι «πρόσδος
και εξέλιξις» ὄχι «άσθένεια» ή «διαστροφή».

Ά λοιπόν ο κύριος Ξενόπουλος, κατά που μου
κάνει τήν τιμή («Άθηναί» 5 του Σταβροῦ 1908),
βρίσκει πως τὸ μικρό μου έργο έχει κάποια, δς εί-
ναι και μικρότατη, εθνική αξία, τότες οφείλει να πα-
ραδεχτή πως ή σκολή που τὸ ένέπνεψε έχει άφτῆ
διπλή κι άνυπολόγιστη αξία, άφου στάθηκε αξία
να επίδραση και σε τέχνη ὄξω του κύκλου της βρι-
σκοῦμενη.

*

Μιλώντας για τὰ μένα ο κ. Ξενόπουλος, στο ἴ-
διο του χρονογράφημα, μου κάνει τήν τιμή να πῆ
κοντὰ στ' άλλα κι άφτὰ τὰ πολὺ κολακεφτικά και
ὁμορφα: «άποδίδει τήν αὔξησιν του εις τον Ψυχα-
ρισμόν και εις τον φανατισμόν του, ενῶ οφείλεται
πρώτον εις τον Θεόν και έπειτα εις τον Έλλημι-
σμόν τον ὁποῖον ενέκοιπάθη, άποτινάξας ενωρίς τον
ζυγόν τῶν ξένων. Ήγάπησε τήν Έλληνικήν ψυχήν,
την Έλληνικήν γλώσσαν, τὰ τραγούδια,
τὰ παραμύθια και τὰς παραδόσεις του Έλληνικοῦ
λαοῦ, τους φθόγγους του, τους ήχους του, τὰς με-
λωδίας του, τὰ αἰσθήματά του, τήν ψυχικήν του
διάθεσιν, τον χαρακτήρα του».

Όλα άφτὰ τὰ ὁμορφα πράματα που λέει ο κ.
Ξενόπουλος, τ' άγάπησα και τ' αγαπῶ, τὰ λάτρευσα
και τὰ λατρεύω. Όλα άφτὰ κάτι μου κρυφομιλή-
σανε και κάποιο μυστικό σκοπὸ μου σφυρίζανε στ' ά-
φτῆ (μάλιστα μπορεί και στη φιλολογία μας άφτῆ
ν' άγάπησα και έργα που να μην είναι καθάρια Ψυ-
χαρικά, μπορεί και τὸ έργο του ἴδιου του κ. Ξ. κάτι
να μίλησε της μούσας μου). Μὰ ἴσια ἴσια άφτὸ
που ο κ. Ξ. νοματίζει Ψυχαρισμό, κ' εἶναι δημοτικι-
σμοῦ (τίς προάλλες μας τον έλεγε μαλλιαρισμό) εί-
ναι που με έκανε ν' αγαπήσω και να προσέξω ὅλα
άφτὰ τὰ ὄρατα πράματα ακόμα και στην ὄξω του